

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASI VE SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN*

Arş. Gör. Yakup AKPINAR**

Arş. Gör. Rafet AKTAS***

ÖZET

Yüksek enflasyonun var olduğu ekonomilerde, tarihi maliyet esasına dayalı muhasebe sistemlerinden elde edilen finansal tablolardaki bilgiler, işletmelerin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını doğru ve gerçeğe uygun olarak yansıtmaktan uzaklaşır. İşletmenin yaşamını verimli ve kârlı bir şekilde sürdürebilmesi, ancak fiyat değişimlerinin işletme sonuçları üzerindeki olumsuz etkisinin giderilmesi ve finansal tabloların, fiyat hareketlerine göre, yeniden düzenlenmesi ile olanaklıdır. Bu makalenin konusu, ülkemizde yüksek enflasyon dönemlerinde banka finansal tablolarının düzenlenmesi, diğer bir ifadeyle bankalarda enflasyon muhasebesi uygulamasında uyulması gereken esas ve ilkelerin açıklanması ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesine ilişkindir. Bu açıklamalar, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 14 sayılı Tebliğ olarak yayımlanan, "Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı" hükümleri çerçevesinde yapılacaktır. Uygulama sonuçlarının bankacılık sektöründe değerlendirilmesi amacıyla da, ülkemizde mevcut bankaların finansal tablo verileri incelenecektir.

Anahtar kelime: Enflasyon muhasebesi

ABSTRACT

Uniform Historical cost based financial reports fail to reflect the true results of the operations of the companies in economies with high inflation. In order to continue their operations efficiently and profitably, the adverse effects of inflation should be eliminated, and the financial reports should be adjusted to reflect the price movements. The subject of this article is about preparing the financial statements of the banks, with another expression, explaining the principles and concepts which are stipulated to the banks while they are applying the adjustment for inflation and examining of the results. These descriptions will be held in the frame of "Accounting Standard of Preparing of The Financial Statements In The Hyperinflationary Economies" which is published as a notification no.14 related the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA). For the purpose of the evaluation of the application results by banking sector, the financial data of existing banks in our country will be examined.

Key word: Inflation Accounting

* Başkent Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölüm Başkanı

** Gazi Üniversitesi Sos.Bil. Enstitüsü Muhasebe-Finansman A.B.D. (yakpinar@gazi.edu.tr)

*** Gazi Üniversitesi Sos.Bil. Enstitüsü Muhasebe-Finansman A.B.D. (raktas@gazi.edu.tr)

1- GİRİŞ

Banka işletmeleri; mevduat toplanarak veya borçlanarak sağlamış oldukları kaynaklarını ve özkaynaklarını, kazanç sağlamak amacıyla borç verme veya yatırım yapma işlevlerinde kullanan kuruluşlardır. Bankalar, sermayenin belli alanlara kanallanmasına olanak sağlayarak ekonomik hayatın sürdürülmesinde önemli işlevleri olan hizmet kuruluşlarıdır. Bu nedenle, ekonomiyi yönlendirmede önemli işlevleri olan söz konusu işletmelerin, gelişmesi, finansal durumu, aktiflerin niteliği, likitide, kârlılık gibi ekonomik ve mali durumu ile ilgili konular kamuoyunu yakından ilgilendirmektedir. Banka işletmelerine ait gerekli bilgilerin kamuoyuna sunulmasında, şüphesiz en önemli araçlar, söz konusu kuruluşların yayınlamış oldukları finansal tablolar ve raporlardır. Bu tablo ve raporlarda yer alan bilgilerin analizi suretiyle, bu kuruluşların mali ve ekonomik durumları hakkında bilgi edinmek, taşıdıkları risk durumlarını değerlendirmek mümkün olabilmektedir. Ancak, uzun yıllardan beri ülkemizde yaşanmakta olan en önemli ekonomik sorunlardan biri olan enflasyon, diğer işletmelerde olduğu gibi banka işletmelerinin de finansal tablolarını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu durum, bankaların finansal tabloları ile yakından ilgilenen gruplar (banka yöneticileri, denetim organları, ortaklar, mevduat sahipleri, kredi açan diğer bankalar ve uluslararası mali kuruluşlar, devlet vb.) için finansal tabloların yararsız hale gelmesine neden olmaktadır. Enflasyon nedeniyle, gerçeği göstermekten uzaklaşan banka finansal tablolarından hareket edilerek, doğru kararlar verilmesi mümkün olmamaktadır.

Fiyatlar genel seviyesinin büyük ölçüde ve devamlı olarak yükseldiği, aynı zamanda paranın satın alma gücünün azaldığı ekonomilerde, tarihi maliyet esasına dayalı muhasebe uygulamaları sonucu elde edilen veriler yetersiz kalmakta ve enflasyon, yönetim kararlarında kulla-

nılan muhasebe bilgilerinin doğru ve gerçeğe uygun olarak yansıtılmasına engel olmaktadır. Enflasyon dönemlerinde finansal bilgiler güvenilir olmadığı gibi karşılaştırılabilirlik özelliğini de kaybeder. Finansal duruma ve faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgilerin gerçeğe uygun olmaması ve karşılaştırılabilir olma özelliğini kaybetmesi, bu bilgileri kullanarak çeşitli kararlar alan finansal tablo kullanıcılarını yanıltır. Finansal bilgilerin düzeltilmeden kullanılması, yönetimin yanlış fiyat politikası izlemesine, geleceğe yönelik yatırım kararlarının verilmesinde yanılgıya, uygun bir kâr dağıtım politikası uygulamamasına, bölümlerin ve dönemlerin değerlendirilmesinde yanlış yargılara ulaşılmasına neden olur. Diğer taraftan ortaklar işletmeden yanlış beklentiler içine girebilir. Devletin kurum kazancı üzerinden aldığı vergiler işletmelerin gerçek kârından değil, fiktif kârları üzerinden hesaplandığından, verginin niteliği değişmekte, kazanç üzerinden alındığı sanılan vergiler aslında çoğu kez "sermaye" üzerinden alınan bir vergi niteliğine dönüşmektedir. Bunların önlenmesi ve işletmenin yaşamını verimli ve kârlı bir şekilde sürdürebilmesi, ancak fiyat değişimlerinin işletme sonuçları üzerindeki olumsuz etkisinin giderilmesi ve finansal tabloların, fiyat hareketlerine göre, yeniden düzenlenmesi ile olanaklıdır.

Bu makalede; ülkemizde yüksek enflasyon dönemlerinde banka finansal tablolarının düzenlenmesi, diğer bir ifadeyle bankalarda enflasyon muhasebesi uygulamasına yönelik olarak uygulanması gereken esas ve ilkeler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan 14 sayılı Tebliğ¹, "Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı" hükümleri çerçevesinde açıklanacak ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yapılacaktır. Uygulama sonuçlarının bankacılık sektöründe değerlendirilmesi amacıyla da, ülkemizde mevcut bankaların finansal tablo verileri incelenecektir.

1 31.12.2002 tarih ve 24980 sayılı Resmi Gazete

2- TÜRKİYE'DE ENFLASYON MUHASEBESİ DÜZENLEMESİ YAPAN KURUMLAR

Türkiye'de çeşitli kurumlar yasalann kendilerine verdiği yetkiyi kullanarak muhasebe standartları yayımlamaktadır Her kurum kendi etki alanına giren kurumları yönlendirmek amacı ile tebliğler yayımlamakta, bu ise Türkiye'deki uygulamalarda karmaşaya ve çok başlılığa neden olmaktadır. Bu karmaşaya son vermek için yasal olarak **Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)** kurulmuştur. Kurul, çalışmalarına başlamış ancak henüz çalışma usul ve esasları ile bazı yönetmelikleri çıkarmamış olduğundan, Türkiye Muhasebe Standartlarını resmen yayımlama noktasına gelememiştir. Ancak zamandan tasarruf sağlamak ve standartları biran önce yayımlamak için de standart taslaklarını internet ortamında yayımlamağa başlamıştır. Maliye Bakanlığında aldığı onay ile daha önce TMSK, SPK, ve BDDK tarafından yayımlanan standartları taslak olarak kullanma olanağını sağlamıştır. Şu anda bu çalışmalar gelen görüşler doğrultusunda komisyonlarda değerlendirilmeye alınmıştır. Önümüzdeki günlerde standart taslakları ikinci görüşe sunulmaya başlanacaktır. Bu yılın sonuna kadar söz konusu standartlar Türkiye Muhasebe Standardı olarak resmen yayımlanacak böylece bu karmaşa da son bulacaktır. Bundan sonra Türkiye'de muhasebe standartları bu kurul tarafından yayımlanacaktır.

TMSK henüz enflasyon muhasebesi ile ilgili muhasebe standardını yayımlamadığından, kurum ve kurullar ile Maliye Bakanlığı bu konuda ayrı ayrı çalışmalar yapmışlardır.

Enflasyon muhasebesi ile ilgili düzenleme yapan kurumları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1) Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMSK)

TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama

2) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine ilişkin 14 Sayılı Tebliğ – Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı

3) Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri:XI, No:20, No:23, No:24)

4) Maliye Bakanlığı

Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

5) Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama (Taslak)

3- BANKALARDA ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASI – 14 SAYILI BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (BDDK) TEBLİĞİ'NİN GETİRDİKLERİ

Bankacılık sektöründe enflasyon muhasebesi uygulamaları BDDK öncülüğünde başlamıştır. BDDK tarafından hazırlanan " Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı" adı altındaki Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine ilişkin 14 Sayılı Tebliğ, yüksek enflasyon dönemlerinde kapsamları dahilindeki kuruluşlarda mali tabloların hazırlanmasına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesini amaçlamaktadır. BDDK'nın yayımlamış olduğu tebliğ, TMS-2 ve IAS-29 ile genelde uyumludur.

3.1. Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının Zorunlu Olduğu Dönemler

Yüksek enflasyon ortamının var olduğu dönemlerde enflasyon muhasebesinin uygulan-

ması zorunludur. BDDK'nın 14 sayılı tebliği, yüksek enflasyon dönemi ve finansal tabloların düzeltilmesinin başlangıcını TMS-2 madde-3 ve IAS-29 madde-3'de belirtilen göstergelere paralel olarak belirlemiştir. Buna göre enflasyon muhasebesi uygulaması aşağıdaki koşulların varlığında başlar;

a) Nüfusun çoğunluğunun, değer kaybından korunmak amacıyla parasal servetlerini parasal olmayan veya değeri Türk Lirasına göre daha istikrarlı olan yabancı para varlıklarda tutmaları,

b) Nüfusun çoğunluğunun alacak ve borçlarını Türk Lirası yerine değeri nispeten daha istikrarlı yabancı para ile belirlemeleri,

c) Kısa vadeli işlemlerde dahi, satın alma gücündeki kayıpları karşılamak için fiyatların vade farkı konularak belirlenmesi,

d) Faiz oranlarının, ücretlerin ve fiyatların, genel fiyat endekslerine bağlanması,

e) Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verilerine göre son üç yıllık kümülatif enflasyon oranının yüzde yüze yaklaşması ya da bu oranı geçmesi,

3.2. Finansal Tablolarını Düzeltecek İşletmeler

Finansal tablolarını düzelterek işletmeler tebliğin 2. maddesinde; Bankalar ile Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesi, Bağlı Ortaklıkların, Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıkların ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi Standardı kapsamında tam konsolidasyon, oransal konsolidasyon veya özsermaye yöntemine göre ana ortaklık banka nezdinde konsolide edilen ortaklıklar olarak belirlenmiştir.

3.3. Banka Finansal Tablolarının Düzeltmesinde Uyulacak Esaslar

3.3.1. Bankalarda Düzenlenen Finansal Tablolar

Diğer işletmelerde olduğu gibi, banka iş-

letmelerince de düzenlenebilecek finansal tabloların başlıcaları;

- Bilanço
- Gelir Tablosu
- Kâr Dağıtım Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Özkaynaklar Değişim Tablosu
- Proforma Bilanço, Proforma Gelir Tablosu, Nakit Bütçeleri vs.

olarak sıralanabilir. Ayrıca bankaların yıllık finansal tablolar yanında, kendi özel ihtiyaçlarından dolayı düzenlemek ve T.C. Merkez Bankası Gözetim Müdürlüğü'ne göndermek zorunda oldukları, aylık mevduat ve kredi cetveleri, üç aylık hesap özetleri, aylık bilanço izleme formu, mevduat munzam karşılık belgesi (Döviz ve Türk parası), haftalık mevduat, kredi ve kasa durumu, disponibilitate cetveli, protesto cetveli, risk icmal cetvelleri gibi bilgi akışını sağlayan çeşitli belge ve raporlarda bulunmaktır.

Bankalar Kanunu'nda finansal tablolara ilişkin hükümler bulunmaktadır. 3182 sayılı Bankalar Kanunu incelendiğinde 51, 54 ve 56. maddelerde finansal tablolara ilişkin hükümler bulunmaktadır.

3.3.2. Düzeltme İşlemi ve Düzeltme Sürecinde Kullanılacak Düzeltme Katsayıları -nın Hesaplanması

14 sayılı Tebliğ'de, düzeltme işlemlerinin amacının "paranın satın alma gücündeki değişmelerin mali tablo kalemleri üzerindeki etkilerinin giderilmesi" olarak belirtilmiş ve düzeltmenin "tebliğde belirtilen hükümlere göre düzeltilmesi gereken mali tablo kalemlerinin gerekli ayarlamalar yapıldıktan sonraki tutarlarına düzeltme katsayısı uygulanmak suretiyle" gerçekleştirilmesi esası getirilmiştir. Enflasyon düzeltmeleri muhasebe kayıtları sırasında değil, daha sonra geleneksel muhasebe uygulamaları ile

oluşturulan finansal tablolar üzerinden yapılmaktadır. Bu kapsamda tebliğ ile getirilen düzenleme, enflasyon muhasebesi uygulamasının sadece finansal tabloların paranın bilanço tarihindeki satın alma gücüne göre düzenlenmesini içermektedir.

BDDK Tebliği, düzeltme işlemlerinde uygulanacak temel yöntem olarak **Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi'ni**, düzeltmede kullanılacak endeks olarak da, Türkiye geneli için yayınlanmış **DİE Tiptan Eşya Fiyatları Genel Endeksi (TEFE)'nin** kullanılmasını esasa bağlamıştır. TEFE veya TÜFE'nin endeks olarak kullanılması tercihinde, Türkiye genelini ve daha geniş bir mal ve hizmet sepetini kapsaması nedeniyle TEFE seçilmiştir. Kullanılan TEFE'de yeknesaklık sağlamak amacı ile de DİE'nin hesapladığı endeksin kullanılması uygun görülmüştür.

Tebliğde, enflasyon düzeltmelerinde kullanılan katsayıların hesaplanmasında başlangıç yılı olarak 1970 tarihi kabul edilmiş ve bu tarihten önceki işlemlerin 1970 yılında gerçekleştikleri kabul edilerek düzeltilmeleri gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan, 2002 yılı başından itibaren gerçekleşen işlemlerin en yeni bazlı TEFE kullanılarak hesaplanacak katsayılar ile düzeltilmesi gerekmektedir. (madde-22)

Finansal tablolar paranın satın alma gücüne göre yeniden düzenlenirken, fiyat endeksinin aylık fiyat değişimlerini gösterecek şekilde yayınlanması nedeniyle, bir ay içinde gerçekleşen tüm işlemler için aynı düzeltme katsayısı kullanılmakla birlikte bir ay içinde de önemli fiyat hareketleri olabileceği dikkate alınarak, dipnotlarda açıklama yapılması şartıyla ayın farklı günlerinde gerçekleşen işlemlere farklı günlük düzeltme katsayıları uygulanması mümkündür. (madde-6)

Tebliğe göre düzeltme katsayısı; bilanço günündeki fiyat endeksi rakamının, düzeltmeye konu işlemin gerçekleştiği tarihteki fiyat endeksi rakamına bölünmesi suretiyle elde edilen katsayıyı ifade etmektedir.

BDDK Tebliği'nde, döneme dengeli dağıtılan gelir ve gider unsurlarının dönemin ortalama endeksine göre düzeltilebileceğine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

3.3.3. Bilançonun Düzeltilmesi

a) Genel Esaslar

Enflasyona göre düzeltilmiş finansal tabloların hazırlanmasında; uluslararası standartlara göre belirlenmiş diğer Türkiye muhasebe standartlarında belirlenen ilkeler ve politikalar dikkate alınır. Standartlar bir bütün olarak uygulamaya konulur. Bilanço ve gelir tablosu düzeltilmeden önce, ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu hale getirilir; düzeltme bu verilere göre yapılır.

14 sayılı BDDK Tebliği'nde bilanço kalemlerinin ne şekilde düzeltileceği belirtilmekle birlikte, 7. maddede bilançonun düzeltilmesine ilişkin genel esaslara ayrıca yer verilmektedir. Satın alma gücü kazanç veya kaybının hesaplanabilmesi için dönem sonu ve dönem başı bilançolarının her ikisinin düzeltilmesi gerekir. Düzeltme işleminde, tebliğde belirtilen belirli finansal tablo kalemlerinin düzeltilmesine ilişkin özel hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ilgili varlık veya yükümlülüğün bilançoya ilk kaydedildiği tarih dikkate alınır.

Bilanço kalemleri, hesap dönemi sonundaki paranın satın alma gücüne göre ifade edilir. Düzeltme sürecinde, bilanço kalemleri, parasal kalemler ve parasal olmayan kalemler olarak ayrılır. **Parasal Kalemler**; paranın satın alma gücündeki değişimler karşısında nominal değerlerini aynen koruyan, ancak satın alma güçleri değişen (artan veya azalan) kalemlerdir. **Parasal Olmayan Kalemler ise**; parasal kalemler dışında kalan kalemlerdir. Para değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri değişen ancak satın alma güçleri aynen kalan kalemlerdir.

Cari dönem bilançosunda parasal kalemler paranın cari satın alma gücünden ifade edildiğinden düzeltme işlemine tabi tutulmaz.

Parasal olmayan kalemler, bilançoda cari değerleri, yenileme maliyetleri veya net nakit değerleri -net gerçekleşebilir değer- ile gösterilmişler ise yeniden düzeltilmeleri yoluna gidilmez. Bu itibarla, parasal olmayan kalemler içinde yer alan ancak cari değerleri ile değerlendirilen; kıymetli madenler, hisse senetleri gibi sermaye araçları, yabancı para aktif ve pasif hesaplar ile getirileri veya anaparaları enflasyona veya yabancı paraya endekslenmiş olan varlık ve yükümlülükler düzeltme işlemine tabi tutulmaz ve parasal kâr veya zararın hesaplanmasında parasal kalemler gibi işleme tabi tutulur. (madde-7) Bunun dışında kalan tarihi maliyetlere göre gösterilmiş tüm parasal olmayan kalemler, genel fiyat düzeyine göre düzeltme işlemine tabi tutularak paranın cari satın alma gücü cinsinden değerleri saptanır. Parasal olmayan kalemlerin tarihi maliyet değerleri düzeltilirken; tarihi maliyet değerleri düzeltme katsayıları ile çarpılarak, bilanço günündeki paranın satın alma gücü değerine getirilir.

Katsayılar kullanılarak bulunan düzeltilmiş değerler; hiçbir zaman varlıkların cari değerinden fazla olamaz. Parasal olmayan kalemlerin düzeltilmiş değerlerinin cari değerlerinin üzerinde olması durumunda, değer düşüklüğünün kalıcı veya geçici olması, değer düşüklüğünün oranı gibi kriterler dikkate alınarak, değer düşüklüğü karşılığı ayrılmak suretiyle varlığın değeri, cari değerine düşürülür. İlgili varlığın rayiç değerinin tespitinde, Muhasebe Uygulama Yönetmeliğinde belirtilen ihtiyatlılık ve önemlilik ilkeleri esas alınır. Buna göre;

- Varlığın düzeltilmiş değeri, yenileme maliyetinden büyükse varlık bilançoda yenileme maliyeti ile gösterilir.

- Varlığın düzeltilmiş değeri, net gerçekleşebilir değerinden (net nakit değeri) veya net bugünkü değerinden daha büyükse, varlık net gerçekleşebilir değerle gösterilir ve aradaki fark için değer düşüklüğü karşılığı ayrılır. Değer düşüklüğü karşılığı gelir tablosuna yansıtılır.

- Varlıkların rayiç değerinin, katsayılarla

düzeltilmiş değerden daha fazla olması durumunda ise; varlıklar enflasyona göre düzeltilmiş değer ile gösterilir.

- Varlığın rayiç değerinin veya ekspertiz değerinin enflasyona göre düzeltilmiş değerden fazla olan tutarı dikkate alınmaz. (madde-15)

Enflasyona endekslenmiş borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ve krediler gibi endekse bağlı varlık ve yükümlülüklerin bilanço günündeki değerleri, sözleşme hükümlerine göre mutabakatı sağlanmış ve buna göre gerekli ayarlama yapılmış değerleri üzerinden bilanço'ya taşınır.

Bankalarca, açıkça bir faiz yüklenmeksinin ödemenin geç yapılmasına buna mukabil alış bedelinin işlem günündeki cari değerden yüksek belirlenmesine imkan veren bir anlaşma ile varlık edinilmesi durumunda, bu işlemde gizlenmiş faiz giderinin veya vade farkının olduğu kabul edilir. Enflasyona göre ayarlanmış vade farkının veya gizlenmiş faiz giderinin belirlenerek alış bedelinden düşülmesinin mümkün olmadığı durumlarda, ortaya çıkan fark, önemlilik ilkesi gereğince değerlendirilmek suretiyle varlığın edinildiği tarih yerine ödemenin yapıldığı tarih esas alınarak düzeltme işlemi yapılır (madde-7)

b) Alacak ve Karşılıkların Düzeltilmesi

Parasal kalem niteliğindeki alacaklar düzeltme işlemine tabi tutulmaz. Alacakları cari değere indirgeyen aktif düzenleyici hesaplar da parasal kalem olarak kabul edilir. Ancak, niteliği itibarıyla düzeltme işlemine tabi tutulması gereken alacaklar üzerinden ayrılan aktif düzenleyici hesaplar, ilgili oldukları alacaklarla aynı düzeltme katsayısı kullanılarak düzeltme işlemine tabi tutulur. (madde-8)

c) Yabancı Para Cinsinden Değerlerin Düzeltilmesi

Geleneksel muhasebe uygulamaları çerçevesinde bilançoda yeralan tüm yabancı para cinsinden varlık ve kaynaklar evalüasyona tabi

tutularak değerlendirildiğinden, cari değerleri ile ifade edildikleri kabul edilmekte ve düzeltmeye tabi tutulmamaktadır.

Yabancı para cinsinden varlık ve kaynakların parasal kalem olarak kabul edilerek enflasyona göre düzeltilmemesi uygulaması, ilgili dövizin enflasyon oranına eşit düzeyde değer kazanması durumunda, satın alma gücü kazancı veya zararı oluşturmaz. Ancak, döviz kuru enflasyonun üstünde değer kazanmış ise, bilançonun aktifinde yeralan döviz cinsinden varlıklar enflasyona göre bir satın alma kazancı oluşturur. Aynı durumda pasifte yeralan yabancı para cinsinden kaynaklarda satın alma gücü kaybı doğurur.

d) Menkul Kıymetlerin Düzeltilmesi

Parasal olmayan kalemler niteliğinde olmakla beraber, cari değerleri ile değerlenen alım-satım amaçlı menkul kıymetler kıymetli madenler gibi sermaye araçları dönem sonunda borsa değerine göre değerlendirmeye tabi tutulduklarından ayrıca bir düzeltme işlemine tabi tutulmaz ve parasal kâr-zararın hesaplanmasında parasal kalem gibi işlem görürler.

Genel olarak menkul kıymetlerin parasal kalem özelliği taşıyıp taşıyamaması, cari değere (borsa fiyatına) göre değerlendirilip değerlendirilmesine göre belirlenir ve satın alma amacına göre değişir. Menkul kıymetlerin cari değerle değerlendirilip değerlendirilmemesi konusu ise, menkul kıymetin satın alma amacına göre uygulanır. Menkul kıymetler; uzun vadeli yatırım amacı ile satın alınmaları halinde değerlemede maliyet esası uygulandığından enflasyon düzeltmesinde parasal olmayan kalem, spekülasyon amaçla satın alınmaları durumunda ise borsa fiyatıyla değerlendirildiğinden parasal kalem gibi işlem görmektedir. Dolayısıyla, alım satım amaçlı olmayan ve bilanço da maliyet değeriyle izlenen hisse senetleri gibi parasal olmayan menkul değerler, bankanın aktifine girdikleri tarihten bilançonun düzenlendiği tarihe kadar geçen süre dikkate alınarak düzeltme işlemine tabi tutulur.

Hisse senedine dönüştürülebilir tahviller, hisse senedine dönüştürme niyetiyle elde tutulmaları halinde parasal olmayan kalem olarak kabul edilir ve düzeltmeye tabi tutulur. Diğer yandan sözkonusu tahvillerin fiyat değişimlerinden faydalanma veya faiz geliri sağlama niyetiyle elde tutulmaları halinde parasal kalem olarak kabul edilir. (madde-9)

e) İştirak, Bağlı Ortaklık ve Diğer Ortaklıkların Konsolide ve Konsolide Olmayan Mali Tablolarda Gösterilmesi

14 sayılı Tebliğ ile getirilen bankaların finansal tablolarının enflasyona göre düzeltilmesi uygulaması Hazine Müsteşarlığı tarafından yayımlanan "Bankaların Konsolide Mali Tabloların Düzenlemesine ve Konsolide Mali Tabloların İlanına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"² hükümleri çerçevesindeki konsolidasyon kapsamında da geçerliliğini korumaktadır. Bu uygulama ile banka finansal tablolarının pay sahibi olunan ortaklıkların net varlık ve faaliyet sonuçlarını enflasyondan arındırılmış bir şekilde yansıtması amaçlanmıştır. Konsolide ve konsolide olmayan finansal tablolarda özsermaye yöntemine göre muhasebeleştirilenler ile konsolide finansal tablolarda tam konsolidasyon ve oransal konsolidasyon yöntemine göre muhasebeleştirilen ortaklıkların 14 sayılı Tebliğ'de belirlenen usul ve esaslarda düzenlenmiş mali tabloları esas almaları gerekmektedir. Bu kapsamda, önemli etkinlik taşıyan yani %20'nin üzerinde oy hakkına veya sermaye payına olunan iştirakler ile, kontrol gücü ana ortaklıkta bulunan bağlı ortaklıklar özsermaye yöntemine göre değerlendirilir. Dolayısıyla düzeltilmiş tutarların hesaplanmasında, ilgili iştiraklerin ve bağlı ortaklığın düzeltilmiş özkaynak tutarları dikkate alınır.

Özsermaye yöntemine göre değerlendirilmeyen diğer iştirak ve bağlı ortaklıkların düzeltilmesinde aşağıdaki esaslara uyulur: (madde-11)

- Maliyet değerleri ile izlenen ortaklıklar, bankanın aktifine girdikleri tarihten bilançonun düzenlendiği tarihe kadar geçen süre dikkate alınarak düzeltme işlemine tabi tutulur,

2 10.05.1995 tarih ve 22985 sayılı Resmi Gazete

- Cari değerleri ile değerlendirilen ortaklıklar ayrıca düzeltme işlemine tabi tutulmaz. Cari değerleri ile bilançooya taşınır.

- Düzeltme işleminde, değer artış fonu ve benzeri fonların ortaklık sermayesine eklenmesi nedeniyle elde edilen tutarlar ile maliyetine eklenmiş olan kur farkları dahil finansman giderleri indirildikten sonra kalan tutarları dikkate alınır.

- Yapılan düzeltme işlemlerinde, sermaye artırımlarına mahsuben ödenen tutarların tahsil tarihleri esas alınır.

Ana ortaklık bankaca, yüksek enflasyonun mevcut olduğu diğer ekonomilerin para birimleriyle raporlama yapan bağlı ortaklık ve iştiraklerinin mali tablolarının konsolide edilmesinde, bu ortaklıkların IAS-29 hükümlerine uygun şekilde düzeltilmiş mali tablolarının esas alınması zorunludur. Bu ortaklıkların, bu şekilde yabancı para üzerinden yeniden düzenlenmiş mali tabloları, bilanço değerlendirme kurundan Türk parasına dönüştürülür.

Farklı tarihlerde düzenlenmiş mali tabloların konsolide edilmesinin sözkonusu olduğu durumlarda, parasal ve parasal olmayan tüm kalemlerin, konsolide mali tabloların hazırlandığı tarihte geçerli olan cari paranın satın alma gücüne göre yeniden düzenlenmesi gereklidir.

f) Amortismanlar ve Amortisman Tabi Varlıkların Düzeltilmesi

Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar parasal olmayan kalemlerin en önemli bilanço hesaplarıdır. Bu varlıkların düzeltme işleminde, banka aktifine girdiği tarihten bilançonun düzenlendiği tarihe kadar geçen süre dikkate alınır ve varlıkların düzeltme işlemine tabi tutulmasında, ilgili mevzuat uyarınca yapılmış olan yeniden değerlemenin bu tür varlıklar üzerindeki etkileri giderilir ve maliyetlerine ilave edilmiş finansman giderleri, kur farkları ve değer artışı fonları varlıkların maliyetinden düşülür (madde-12). Ancak muhasebe standartlarına göre var-

lık maliyetine dahil edilmesi mümkün olan (özellikli varlıklarda) faiz giderleri ve kur farklarının reel kısmının maliyete ilave edilmesi ve düzeltme kapsamına alınması mümkündür.

Bankanın mülkiyetinde bulunan ancak yatırım sürecine ait kayıtların tam olmaması nedeniyle enflasyona göre düzeltilmiş değeri sağlıklı bir şekilde hesaplanamayan gayrimenkullerin, elde edildiği tarihin veya alış değerinin tespitinin imkansız olması nedeniyle sağlıklı olarak değerlendirilemediğinin BDDK'ya bildirilmesi kaydıyla, bunların rayiç değerinin tespitine yönelik olarak Sermaye Piyasası Kanununa ilişkin mevzuata göre lisanslı gayrimenkul değerlendirme şirketlerince düzenlenmiş cari değerlendirme raporlarında tespit edilen değerler esas alınabilir. (madde-14)

Bilanço tarihinden önceki bir dönemde cari değeri belirlenmiş olan gayrimenkuller ise, cari değerlerinin belirlenmiş olduğu dönemden bilanço tarihine kadar geçen süre dikkate alınarak düzeltme işlemine tabi tutulabilir.

Amortisman tabi varlıklar düzeltildikten sonra bunlara ilişkin amortismanlar, bankaların yasal kayıtlarında yeralan amortisman yöntemi kullanılarak (normal amortisman veya azalan bakiyeler yöntemi), varlıkların düzeltilmiş değerleri üzerinden varlıkların hizmet süreleri (ekonomik ömürleri) dikkate alınarak geçmişe yönelik olacak şekilde yeniden hesaplanır ve ilgili varlıkların düzeltme işlemine tabi tutulması sonucu bulunan yeni değerleri üzerinden ayrılır.

Bilanço tarihi itibarıyla aktifte bir hesap döneminden daha az bir süre bulunan varlıklara ilişkin olarak, bir tam yıl için öngörülen amortisman tutarının, varlığın aktifte kalış süresiyle orantılanması suretiyle bulunan tutar kadar amortisman ayrılır. Diğer bir deyişle kıst amortisman yöntemi uygulanır. Ayrıca maddi olmayan duran varlıkların tükenme veya itfa payları da düzeltilmiş yeni değerleri üzerinden hesaplanır.

g) Duran Varlıkların Maliyetine Giren Finansman Giderleri ve Kur Farkları

14 sayılı Tebliğ'in 13. maddesine göre; banka finansal tabloları enflasyona göre düzeltilirken; duran varlıkların elde edilmesinde kullanılan kredilerden doğan finansman giderleri ile bu tür varlıkların elde edilme tarihinden sonra maliyetlerine yüklenilmiş olan kur farkları düzeltme işlemi dışında bırakılır. Duran varlıkların finansmanında kullanılan borçtan kaynaklanan maliyetin, aynı dönem içinde gerçekleşen enflasyonun neden olduğu değer kaybına karşılık gelen bölümü (reel enflasyon kısmı) düzeltme işlemine tabi tutulmaz ve tahakkuk ettiği dönemde gider kaydedilir. Ancak varlığın aktifte girdiği tarihe kadar maliyetine yüklenmiş olan finansman giderlerinin ve kur farklarının sadece enflasyon üzerinde kalan reel kısmı düzeltme işlemine tabi tutulur.

h) Özkaynaklar Kalemlerinin Düzeltilmesi

Tebliğ uyarınca, bankaların dağıtılmamış kârları ve yeniden değerlendirme fonları dışındaki özkaynak kalemleri ödendikleri veya bilançoya dahil edildikleri tarihler esas alınarak düzeltilir. Özkaynaklar kapsamındaki özellik gösteren kalemlerin düzeltilmesinde aşağıda belirtilen esaslar dikkate alınır:

- Sermayeye ilave edilmemiş olan yedek akçelerin düzeltme işlemine tabi tutulmasında özkaynaklara kaydedildikleri tarih esas alınır

- Özkaynaklarda izlenen emisyon primlerinin düzeltme işlemine tabi tutulmasında ihraç edilen hisse senedi bedellerinin tahsil tarihleri dikkate alınır

- Ödenmiş sermayenin düzeltme işlemine tabi tutulmasında, sermaye artırımına mahsuben ödenen tutarların tahsil tarihleri esas alınır

- Yeniden değerlendirme ve benzeri fonların sermayeye ilave edilmesi ortakların sermayeye katkısı olarak dikkate alınmaz ve düzeltme işlemi, ilgili özkaynak kaleminden bu tür fonların

indirilmesinden sonra kalan tutar üzerinden yapılır

- Yedek akçeler, dağıtılmamış kârlar hisse senedi ihraç primleri, iştirak ve gayrimenkul satış kârı gibi yeniden değerlendirme sonucunda oluşmamış tutarların sermayeye ilave edilmesi ortaklar tarafından konulan sermaye olarak dikkate alınır ve sermayeye ilave edildikleri tarih dikkate alınarak düzeltme işlemine tabi tutulur.

- Bankalarda, özsermaye yeterlilik oranının belirlenmesinde özkaynak unsuru olarak kabul edilen "sermaye benzeri krediler" düzeltme işlemine tabi tutulmaz, parasal kalem olarak kabul edilir.

- Dağıtılmamış kârlar tebliğde belirlenen esaslara uygun olarak bilançonun ilgili kalemlerinde yapılan düzeltme işlemleri sonucunda hesaplanır

Yukarıda özetlenen esaslar çerçevesinde gerçekleştirilen düzeltme işlemleri sonucunda ödenmiş sermayede kayıtlı değerine göre oluşan artış tutarı, düzeltilmiş mali tablolarda yedek akçeler kalemi içinde ayrıca belirtilmek suretiyle gösterilir. Böylece bilançoda ödenmiş sermaye kayıtlı değeri ile gösterilmeye devam edilir. Ödenmiş sermayenin kayıtlı değeri ile düzeltilmiş değeri arasındaki fark ayrı bir kalem olarak (ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri) yedek akçeler içinde raporlanır

3.3.4. Gelir Tablosunun Düzeltilmesi

Tebliğ'in 17 ve 18. madde hükümleri gereğince gelir tablosunun düzeltilmesinde aşağıdaki esaslar dikkate alınır:

1) Gelir ve giderler, tahakkuk ettikleri tarihler esas alınarak düzeltilir. Ancak döneme yaygın olarak yapılan gelir ve giderler dönem sonu endeksi rakamının, dönemin ortalama fiyat endeksine bölünmesi suretiyle bulunan katsayıya göre düzeltilebilir.

2) Amortismanlar ve itfa payları, varlıkların düzeltilmiş değerleri üzerinden hesap edilir.

3) Dönemde ayrılan kıdem tazminatı karşılığı veya vergi karşılığı gibi kalemler, dönem sonunda nihai tutarları itibarıyla dikkate alındığından, herhangi bir düzeltme işlemine tabi tutulmaz. Düzeltme katsayısı "bir" olarak dikkate alınır

4) Parasal olmayan varlıkların satışından doğan kar veya zararlar (maddi duran varlık satış karı/zararı gibi) yeniden hesaplanır. Satışa konu olan parasal olmayan varlığın düzeltilmiş değeri ile satış tutarının düzeltilmiş tutarı arasındaki fark düzeltilmiş satış karı veya zararını oluşturur.

5) Net parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazancı veya kaybı (net parasal pozisyon kar veya zararı) hesap edilir ve dönemin gelir tablosunda gösterilir.

3.3.5. Satınalma Gücü Kazanç veya Kaybının (Net Parasal Pozisyon Kârı/Zararı) Hesaplanması

Yüksek enflasyon dönemlerinde paranın satın alma gücündeki düşme nedeniyle, anapara ve getirileri enflasyona göre değişmeyen parasal varlık bulundurulması sonucunda oluşan satınalma gücü kayıpları ve getirileri enflasyona göre değişmeyen yükümlülük bulundurulması sonucunda elde edilen kazançlar, bankanın net parasal pozisyon kârı veya zararı (satınalma gücü kazanç veya kaybı) olarak hesap edilir ve gelir tablosunda vergi öncesi dönem kârı veya zararı kaleminden önce gelmek üzere raporlanır

Net parasal pozisyon kârı veya zararı üç şekilde hesaplanabilir:

i) Tebliğin 19. maddesinde net parasal pozisyon kârı veya zararı, parasal olmayan bilanço kalemlerinin, özkaynakların ve gelir tablosunun düzeltme işlemine tabi tutulması sonucunda aktifler ve pasifler arasında ortaya çıkan fark olarak tanımlanmaktadır. Bu uygulamada satınalma gücü kazanç kaybı; tablo düzenlemelerden de bilançodan hareket edilerek hesap edilebilir. Bu durumda, ilk düzeltme yılından sonraki dönemde, düzeltilmiş aktif ile düzeltilmiş pasif arasındaki fark düzeltilmiş net kâr veya zarar tutarını verir. Bu tutar ile gelir tablosunun düzeltilmiş dönem sonucu arasındaki fark, net parasal pozisyon kâr veya zararını verir.

ii) Net parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kaybının hesabı tablo düzenlenerek aşağıdaki işlemler sonucunda hesaplanabilir:

1) Dönem başı net parasal kalemlerin düzeltilmiş tutarı

2) Dönem içinde net parasal kalemlerde artış yaratan işlemlerin düzeltilmiş tutarı (+)

3) Dönem içinde net parasal kalemlerde azalış yaratan işlemlerin düzeltilmiş tutarı (-)

4) Dönem sonu net parasal kalemlerin olması gereken tutarı (1+2-3)

5) Dönem sonu net parasal kalemler tutarı

6) Satınalma gücü karı (zararı) (4-5)

iii) Net parasal pozisyon kâr veya zararı; parasal olmayan aktif kalemlerin düzeltme farkları ile gider hesaplarının düzeltme farkları toplamından, parasal olmayan pasif kalemlerin düzeltme farkları ile gelir hesaplarının düzeltme farkları toplamı arasındaki farktır. Diğer bir deyişle, enflasyon düzeltme farklarının net farkıdır.

Net parasal pozisyon kâr veya zararı üç yöntemden herhangi biri ile hesaplanabilir. Ancak kuşkusuz tablonun düzenlenmesi, analiz açısından ve kontrol açısından yararlıdır.

Getirileri veya anaparaları enflasyona endekslenmiş kalemlere ilişkin olarak yapılan düzeltmeler net parasal pozisyon kârı veya zararı ile ilişkilendirilir.

Sağlanan veya kullandırılan fonlara ilişkin faiz ve kur farkı gelir ve giderleri gibi gelir tablosu kalemleri de net parasal pozisyon kârı veya zararı kalemi ile ilişkilendirilir. Ancak bu kalemlerden, BDDK'nın muhasebe standartlarına ilişkin tebliği uyarınca gelir tablosunda ayrıca açıklanması öngörülenler bulunması du-

rumunda, bunlar net parasal pozisyon kârı veya zararı kaleminden indirilerek ilgili oldukları bölümde gösterilir. Gelir tablosunda ayrıca açıklanması öngörülen bu kalemler, net parasal pozisyon kayıp ve kazancının toplu olarak görülmesini sağlamak amacıyla dipnotlarda toplu olarak gösterilir.

3.3.6. Nakit Akım Tablosunun Düzeltilmesi

Tebliğ'in 20. maddesi gereğince nakit akım tablosunun tüm kalemleri, paranın bilanço tarihindeki satın alma gücüne göre ifade edilir. Düzeltilmiş nakit akım tablosu, düzeltilmiş dönem başı ve dönem sonu bilançoları ile gelir tablosuyla tutarlı olarak düzenlenir. Düzeltilmiş nakit akım tablosunda, dönem içinde oluşan nakit akışları, oluştukları tarihe göre uygun düzeltme katsayıları uygulanarak hesaplanır ve dönem sonunda düzeltilmiş değerleri ile gösterilir.

3.3.7. Önceki Döneme İlişkin Mali Tabloların Düzeltilmesi

Mali tablolar, önceki dönem mali tabloları ile karşılaştırmalı olarak hazırlanır. Karşılaştırmaya olanak tanımak amacıyla, önceki döneme ait mali tablolar 14 sayılı Tebliğ'de yer alan hükümlere uygun olarak, önceki dönem sonu itibarıyla paranın cari satın alma gücü cinsinden yeniden düzenlenir.

Önceki dönem mali tablolarının cari dönem mali tabloları ile karşılaştırma amacıyla düzeltilmesi, önceki dönem mali tablolarının tüm kalemlerinin, dönemin düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle yapılır. Ancak Tebliğ'in hükümlerine uygun olarak düzenlenmemiş önceki dönem mali tabloları, karşılaştırma amacıyla dönemin düzeltme katsayısı ile çarpılarak düzeltme işlemine tabi tutulamaz. (madde-21)

3.3.8. İlk Finansal Tablo Denkleştirme İşlemi

Finansal tabloların, ilk defa düzenleneceği hesap döneminin başına kadar olan dönemde düzeltilmiş tutarları ile olmak üzere, aktif kalemlerden, yabancı kaynakların ve özkaynak

kalemlerinin çıkarılması sonucunda kalan kısım özkaynaklar hesap grubu içinde, "geçmiş yıllar karı (zararı)" hesabında gösterilir ve konu hakkında dipnotlarda açıklama yapılır (madde-24)

3.3.9. Kayıt Düzeni

Tebliğ uyarınca mali tablo ve raporların hazırlanmasına ilişkin hesaplamalar nedeniyle, bankaların ilgili mevzuat uyarınca tutmakla yükümlü oldukları yasal defter ve belgelere yeni kayıtlar yapılamaz ve bu kayıtlar değiştirilemez.

Ancak, (Maliye Bakanlığı'nın ayrıca özel bir düzenlemesi olmadığı sürece) bankalarda düzeltme işlemleri, muhasebe defter ve kayıtları ile düzeltme işlemine tabi tutulmuş mali tablolar arasındaki ilişkiyi kurmak ve bir sonraki yıl mali tablolarının sağlıklı bir şekilde hazırlanmasını sağlamak üzere kanuni defter ve belgelere kaydedilmeyip muhasebe dışında "Enflasyona Göre Düzeltme Defteri"ne kaydedilerek izlenecektir. Bu defterde en az aşağıda belirtilen bilgilere yer verilir (madde-27)

- a) Bankanın ünvanı,
- b) Düzeltme işlemlerinin ait olduğu yıla ilişkin kayıt,
- c) Düzeltme işlemine tabi kalemlerin tarihi değerleri,
- d) Düzeltme işlemine esas fiyat endeksleri ve düzeltme katsayıları,
- e) Düzeltme işleminde kullanılan varsayımlar,
- f) Düzeltme katsayılarının tespit edilmesi ne yönelik olarak, varlıkların yaşlandırılması gibi, düzeltme işleminde kullanılan değişkenlerin hesaplanmasına ilişkin veriler,
- g) Parasal olmayan varlık ve yükümlülüklerin ayrıntılı dökümleri,
- h) Muhasebe belge ve kayıtlarındaki verilerden düzeltme işlemine tabi tutulmuş mali tablo verilerine ulaşılmasında kullanılan diğer bilgi ve belgeler.

Enflasyona Göre Düzeltme Yardımcı Defteri, sayfaları noterce tasdikli ve müteselsil sıra numarası taşıyacak şekilde düzenlenir, bankayı temsile yetkili kişiler tarafından imzalanır ve Türk Ticaret Kanununda ticari defterlerin saklanması için öngörülen süre kadar saklanır. Bu defter, ilave olarak elektronik ortamda da tutulabilir. Bu durumda, banka yönetim kurulu, bilgilerin değiştirilmemesi ve belirtilen süre kadar saklanması konusunda gerekli önlemleri almak zorundadır.

Ancak ileriki aylarda Maliye Bakanlığı düzenlemesine uygun olarak, düzeltme işleminin kanuni defterlere kaydedilmesi ve muhasebe içinde izlenmesi gerekebilecektir. Bu amaçla bankalar düzeltme işlemlerinde, ilgili hesaplarda (alt hesaplarda) açılacak "enflasyon fark hesapları" ile "enflasyon muhasebesi düzeltme hesabını" kullanacaktır.

3.3.10. Finansal Tablo Dipnotlarında Yapılacak Açıklamalar

Finansal tablo dipnotlarında, BDDK'nın muhasebe standartları ile ilgili düzenlemelerinde öngörülen dipnotların yanısıra aşağıdaki açıklamalara da yer verilmesi gereklidir. (madde-26)

a) Paranın satın alma gücündeki değişikliklerin finansal tablolar üzerindeki etkisini gidermek amacıyla cari ve önceki dönem finansal tablolarının, paranın bilanço tarihindeki satın alma gücüne göre yeniden ifade edildiğine yönelik açıklama,

b) Finansal tablolarda yer alan kalemlerin, düzeltme işlemine tabi tutulmadan önce düzenlenmesinde kullanılan maliyet esasına ilişkin açıklama,

c) Finansal tablo kalemlerinin paranın cari satın alma gücü cinsinden ifade edilmesinde kullanılan ve düzeltme katsayılarına ilişkin açıklama, kullanılan fiyat endeksi, bilanço günündeki düzeyi ve cari yıl dahil son iki yıldaki hareketleri,

d) Parasal olmayan kalemlerde yapılan düzeltmelere ilişkin açıklamalar,

e) Amortismanına tabi varlıklara ilişkin olarak, bunların tahmini faydalı ömürleri, ilgili mevzuat uyarınca yapılan amortisman hesaplamaları ile bunların düzeltilmiş tutarları ve bahse konu varlıkların rayiç değerinin tespitine yönelik olarak ekspertizlerinin yapıp yapılmadığına ilişkin açıklama,

f) Türk Ticaret Kanunu veya bankaların ana sözleşmeleri çerçevesinde oluşan yedek akçeleri ile ödenmiş veya çıkarılmış sermayenin kayıtlı değerleri hakkında açıklama,

g) Parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kayıplarına dahil olan, ancak gelir tablosunda ayrıca açıklanması öngörülen kalemler hakkında açıklama,

h) Önceki dönem finansal tablolarının bağımsız denetimden geçmiş olup olmadığına ilişkin açıklama.

4- BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMA SONUÇLARI

Ülkemizde 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma programı başlatılmış ve bu program ile; kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yapılandırılması, Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu (TMSF)'ndeki bankaların sorunlarının en kısa sürede çözüme kavuşturulması, özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, sektörün daha rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Yapılan düzenlemeler çerçevesinde, TMSF yönetiminde bulunan bankaların finansal ve operasyonel olarak yeniden yapılandırılmaları amacı ile, 2003 yılı itibarı ile Fon'a alınan bankaların bir kısmı birleştirilmiş, bir kısmının ise satışı tamamlanmıştır. Ayrıca bankacılık sisteminde 2002 yılından itibaren banka sermayelerinin güçlendirilmesi amacı ile özel program uygulamaya konulmuştur.

Türk Bankacılık Sektöründe derinleşen sorunların çözümü için yapılan yasal düzenle-

melerin birisi de bankalarda enflasyon muhasebesi uygulamasıdır. Söz konusu uygulamanın Türk Bankacılık Sektöründe sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla BDDK, Türk Bankalar Birliği (TBB) ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) bünyesinde yayımlanmış bulunan bankacılık sektörüne ilişkin mali tablolar incelenmiştir. Çalışmada enflasyon muhasebesi-

nin ilk uygulama yılı olan 2001 yılı sonuçları ile, 2002 yılı sonu ve 2003 yılı ilk çeyreğindeki sonuçlar esas alınmış, uygulamanın bu trenddeki sonuçları irdelenmiştir. Buna göre, bankacılık sektörünün gruplar bazındaki bazı finansal tablo kalemlerinin 2001 yılı tarihi ve düzeltilmiş verileri ile 2002 yılı sonu verileri aşağıdaki şekilde olmuştur.

Tablo-1: TMSF Dahil Bankacılık Sektörü 2001 Yılı Karşılaştırmalı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

TMSF DAHİL BANKACILIK SEKTÖRÜ	TARİHİ DEĞERLER	DÜZELTİLMİŞ DEĞERLER	FARK	% DEĞİŞİM
AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ	170,168,438	169,497,076	-671,362	-0.394
ÖZKAYNAK TOPLAMLARI	15,695,685	14,873,861	-821,824	-0.524
MEVDUAT TOPLAMLARI	110,133,568	110,298,027	164,459	0.149
YEDEK AKÇELER	3,223,847	28,292,953	25,069,106	777.6
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	-1,365,546	-11,862,930	-10,497,384	768.7
GEÇMİŞ YIL KARI (ZARARI)	-327,329	-15,828,787	-15,501,458	4735.7

Tablo-2: Kamu Bankaları 2001 Yılı Karşılaştırmalı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

KAMU BANKALARI	TARİHİ DEĞERLER	DÜZELTİLMİŞ DEĞERLER	FARK	% DEĞİŞİM
AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ	53,831,378	54,121,967	290,589	0.54
ÖZKAYNAK TOPLAMLARI	4,548,980	4,776,205	227,225	5
MEVDUAT TOPLAMLARI	37,257,560	37,257,560	0	0
YEDEK AKÇELER	322,265	7,475,513	7,153,248	2,219.68
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	-20,791	-1,599,502	-1,578,711	7593.24
GEÇMİŞ YIL KARI (ZARARI)	0	-4,809,744	-4,809,744	

Tablo-3: Özel Bankalar 2001 Yılı Karşılaştırmalı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

ÖZEL BANKALAR	TARİHİ DEĞERLER	DÜZELTİLMİŞ DEĞERLER	FARK	% DEĞİŞİM
AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ	97,445,977	96,127,099	-1,318,878	-1.35
ÖZKAYNAK TOPLAMLARI	9,004,279	7,540,218	-1,464,061	-16.26
MEVDUAT TOPLAMLARI	67,004,047	67,223,028	218,981	0.326
YEDEK AKÇELER	874,870	13,188,436	12,313,566	1407.47
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	453,379	-7,382,603	-7,835,982	-1728
GEÇMİŞ YIL KARI (ZARARI)	-8,034	-5,959,442	-5,951,408	74077.77

Tablo-4: Yabancı Bankalar 2001 Yılı Karşılaştırmalı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

YABANCI BANKALAR	TARİHİ DEĞERLER	DÜZELTİLMİŞ DEĞERLER	FARK	% DEĞİŞİM
AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ	5,056,488	5,250,261	193,773	3.83
ÖZKAYNAK TOPLAMLARI	1,010,672	1,184,401	173,729	17.189
MEVDUAT TOPLAMLARI	2,243,518	2,251,929	8,411	0.375
YEDEK AKÇELER	74,405	1,088,923	1,014,518	1363.507829
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	420,449	28,950	-391,499	-93
GEÇMİŞ YIL KARI (ZARARI)	-34,066	-454,672	-420,606	1234.679739

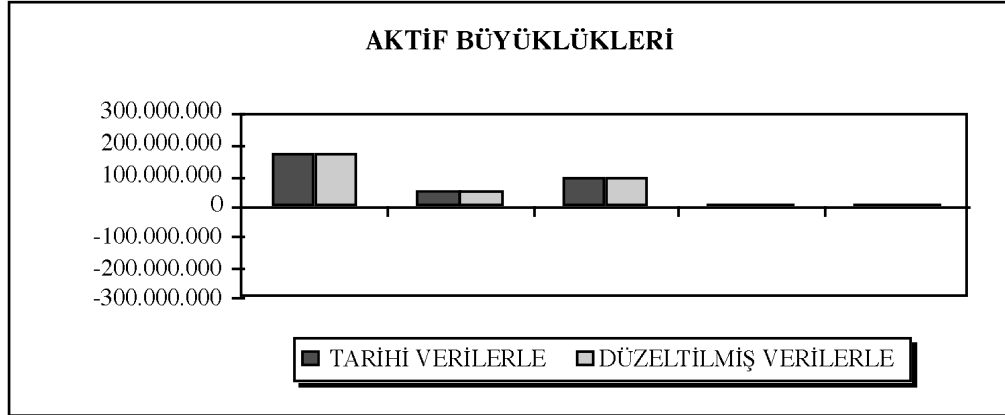
Tablo-5: Kalkınma ve Yatırım Bankaları 2001 Yılı Karşılaştırmalı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

KALKINMA VE YAT. BANKALARI	TARİHİ DEĞERLER	DÜZELTİLMİŞ DEĞERLER	FARK	% DEĞİŞİM
AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ	7,803,220	7,967,307	164,087	2.1
ÖZKAYNAK TOPLAMLARI	1,578,324	1,742,562	164,238	10.4
MEVDUAT TOPLAMLARI	0	0	0	0
YEDEK AKÇELER	138,255	3,952,200	3,813,945	2758.6
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	191,902	-213,965	-405,867	-211
GEÇMİŞ YIL KARI (ZARARI)	-22	-3,863,274	-3,863,252	17560236.36

Yukarıdaki veriler çerçevesinde; bankacılık sektörünün tümü için 2001 yılı bilanço verilerinin tarihi ve enflasyon muhasebesi uygulanmış düzeltilmiş değerlerinin karşılaştırılması yapıldığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır

- 2001 yılı verilerine göre, bilanço büyüklüğünde önemli farklılıklar olmamıştır. İştirak, bağlı ortaklık ve sabit kıymetlerden oluşan duran aktifler büyümüştür. Banka bilançoları parasal kalemlerden meydana geldiğinden aktifin etkilene durumu çok az olmuştur.

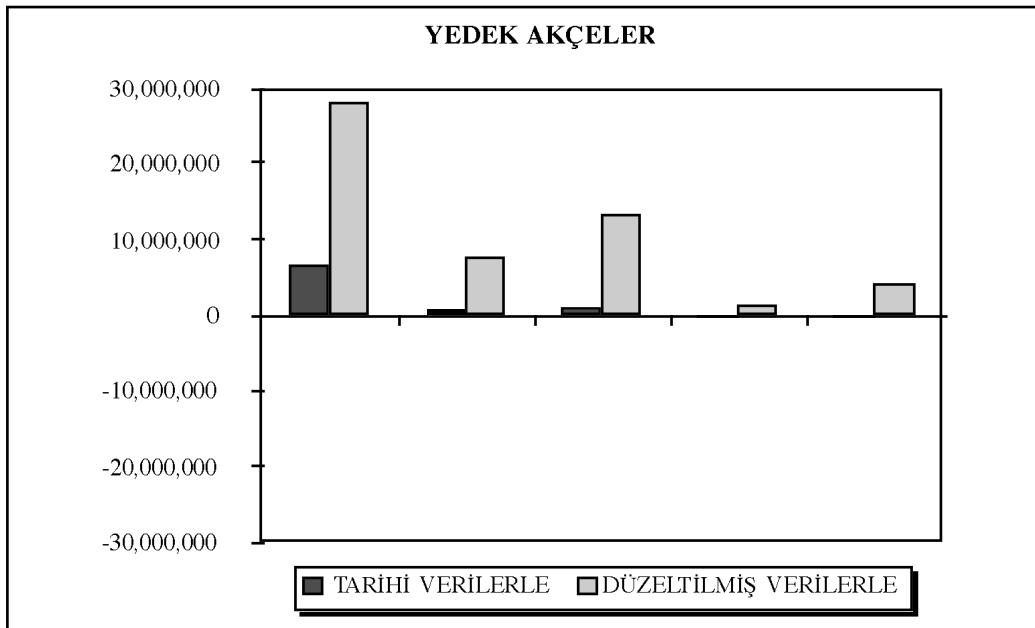
Grafik-1: Bankaların Aktif Büyüklüklerinin 2001 Yılı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

- Mevduat ve mevduat dışı kalemlerde, parasal kalem oldukları için önemli bir değişiklik meydana gelmemiştir.

- Enflasyon düzeltmesinden dolayı yedek akçeler kalemi önemli ölçüde büyümüştür. Bunun nedeni, her yıl ayrılan yedek akçelerin düzeltme katsayısı ile düzeltilmiş değerine taşınmasından ve ödenmiş sermayenin düzeltilmesinden kaynaklanan dönem farklarının sermaye yedeği olarak bu grupta yer almasından kaynaklanmıştır.

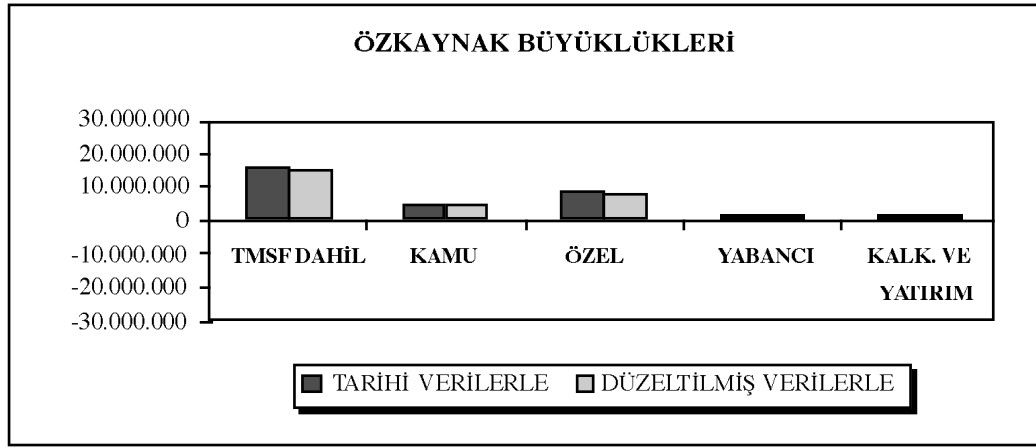
Grafik-2: Bankaların Yedek Akçelerinin 2001 Yılı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

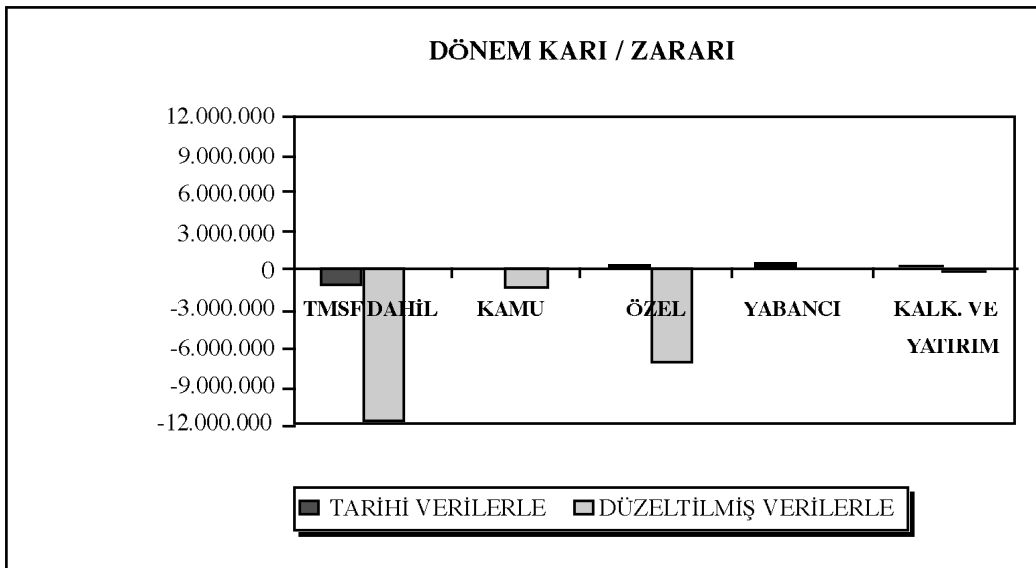
- Enflasyon muhasebesi uygulaması sonucunda, geçmiş yıllardan gelen enflasyon zararı ortaya çıkmıştır Bugüne kadar biriken bu zararlar, geçmiş yıl zararları içerisinde gözükmektedir. Her ne kadar özkaynaklar grubu içerisinde yeralan yedekler (ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzenlenmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri dahil) kalemi artış göstermiş olsa da, yıllardır birikmiş olan enflasyon zararı özkaynak kaleminin çok fazla değişmemesi sonucunu doğurmuştur. Enflasyon muhasebesi

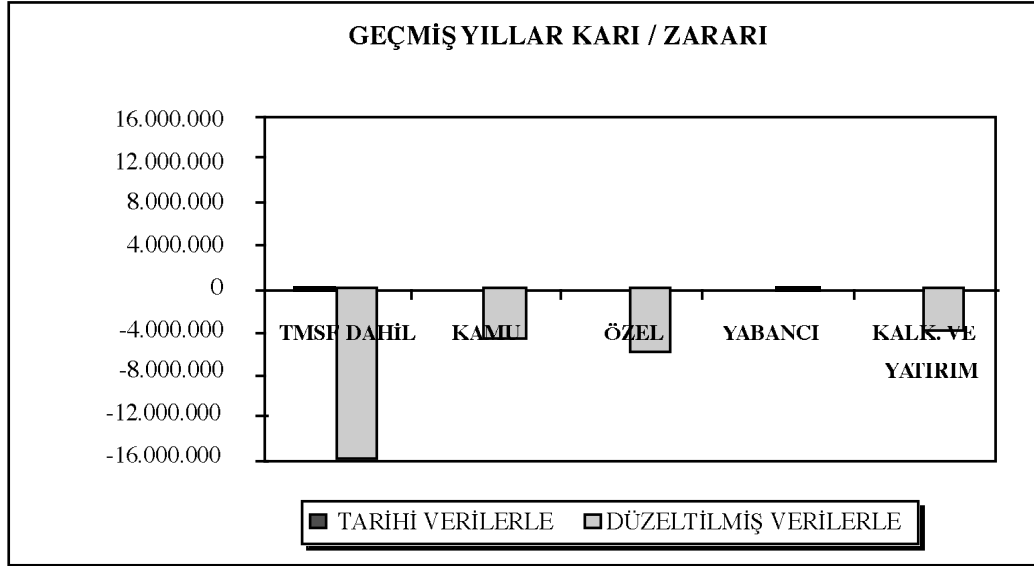
uygulaması sonucunda gerek dönem kârı/zararı ve gerekse geçmiş dönem kârı/zararı negatif yönde bir gelişme göstermiş, kârların azaldığı ve zararların arttığı görülmüştür Bu negatif yöndeki artış sıralaması; özel, kamu, kalkınma ve yatırım ile yabancı bankalar şeklinde gerçekleşmiştir. Dönem net kârı bakımından yabancı bankalar dışındaki bankalarda düzeltme sonucunda zarar rakamına ulaşılırken, bu durum yabancı bankalarda negatif yöndeki değişikliğe (%93 oranında) rağmen kârla sonuçlanmıştır

Grafik-3: Bankaların Özkaynak Büyüklüklerinin 2001 Yılı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

Grafik-3: Bankaların Özkaynak Büyüklüklerinin 2001 Yılı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

Grafik-5: Bankaların Geçmiş Yıllar Kârı/Zararının 2001 Yılı Tarihi ve Düzeltilmiş Verileri

Tebliğ'in 28. maddesine göre, genel hükümler ve bankaların ana sözleşmelerinde yer alan hükümler dikkate alınmak kaydıyla, bilançoda yer alan zarar; öncelikle varsa dönem kârı ve dağıtılmamış geçmiş yıl kârları, kalan zarar miktarı ise, sırasıyla olağanüstü yedek akçeler, yasal yedek akçeler, özkaynak kalemlerinin enflasyon muhasebesine göre düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedeklerinden mahsup edilir. Bilançoda mevcut geçmiş yıllar zararlarının kapatılmasından önce kâr dağıtımı yapılamaz. 2002 yılı mali tablolarında yer alan yedek akçeler verileri incelendiğinde bu madde hükmünün kısmen uygulandığı ve daha çok özkaynak kalemlerinin enflasyon muhasebesine göre

düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedeklerinin kullanıldığı, olağanüstü yedeklerin ise kullanılmadığı tespit edilmiştir. Oysa ki madde hükmünde bilançoda yer alan zararın sırasıyla olağanüstü yedek akçeler, yasal yedek akçeler, özkaynak kalemlerinin enflasyon muhasebesine göre düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedeklerinden mahsup edilmesi gerektiği belirtilmiştir. 2002 yılı mali tablolarında geçmiş yıl mali zararlarının bir kısmının yedeklerde mahsup edilmesi sonucunda 2002 yılı yedek akçelerinin 2001'e göre azaldığı görülmüştür.

Aşağıdaki tabloda, sektörde tebliğdeki bu hükme kısmen uyulduğu görülmektedir.

Tablo-6: Bankacılık Sektörü 31.12.2002 Tarihindeki Paramın Satın Alma Gücüne Göre Karşılaştırmalı Olarak Dağılımı (Milyar TL)

	2002	2001
MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ FONU	1.030.069	1.949.619
YENİDEN DEĞERLEME FONU	202.840	620.871
SERMAYE YEDEĞİ*	26.707.624	31.990.911
YASAL YEDEKLER	4.287.289	5.649.255
STATÜ YEDEKLERİ	0	12.131
OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	19.079.493	4.033.011

* Ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzenlenmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri

İlk uygulama yılında oluşan sonuç, ilerleyen yıllara bakıldığında yavaş yavaş değişiklik göstermiştir. Banka grupları bazında 2002 yıl sonu itibariyle net parasal pozisyon zararı meydana gelmiştir. Bu kalemden en büyük pay, 1,086,375 Milyar TL ile Kamu Bankaları'na aittir. Dönem kârı ise, tüm gruplar itibariyle pozitif olarak gerçekleşmiştir. Bu kalemden ise ilk sırayı 2,409,576 Milyar TL ile Özel Bankalar almaktadır. Ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzenlenmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri de pozitif yönde bir artış göstererek özkaynak grubunun artmasına neden olmuştur. 10,794,233 Milyar TL'lik bir pay ile Kamu Bankaları bu kalemden en büyük paya sahiptir.

Tablo-7: Banka Grupları Bazında Aralık 2002 Yılı Düzeltilmiş Bilanço Kalemleri (Milyar TL)

	TMSF DAHİL BANKACILIK SEKTÖRÜ	KAMU BANKALARI	ÖZEL BANKALAR	YABANCI BANKALAR	KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI
AKTİF	212,680,629	67,831,493	119,471,241	6,629,664	9,438,100
ÖZKAYNAK	25,228,513	6,747,415	15,193,747	1,387,698	2,995,545
Ödenmiş Sermaye	12,107,825	3,691,645	5,378,074	500,480	1,531,223
Yedek Akçeler	16,846,046	270,874	443,585	182,625	297,202
Sermaye Yedeği*	33,488,834	10,794,233	10,044,236	1,225,033	7,649,528
Dönem Karı/Zararı	2,336,835	1,056,113	2,409,576	83,272	464,482
Geçmiş Yıl Karı/Zararı	(40,801,712)	(9,075,402)	(3,968,701)	(609,187)	(6,980,543)
Diğer	1,350,685	9,952	886,977	5,475	33,653
NPP KAR / ZARARI	(2,122,317)	(1,086,375)	(761,692)	(334,461)	(614,882)

* Ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzenlenmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri

Tüm bankacılık sektörü Aralık-2001 TBB verilerinin 31 Aralık 2002 tarihindeki satın alma gücüne göre ifade edilmesiyle ulaşılan sonuçlar karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir

Tablo-8: Bankacılık Sektörü 31.12.2002 Tarihindeki Paranın Satın Alma Gücüne Göre Karşılaştırmalı Olarak Bilanço Kalemleri (Milyar TL)

	2002	2001
AKTİF	212.675.488	216.507.617
ÖZKAYNAK	25.698.648	21.101.057
SERMAYE YEDEĞİ	26.707.624	31.990.911
NET PARASAL POZİSYON KR/ZARAR	-2.123.265	-4.506.538
DÖNEM KARI	2.356.998	-12.322.425
GEÇMİŞ YIL KAR ZARARI	-40.870.635	-21.533.212
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	12,1	9,7
Dönem Net Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	1,1	-5,7
Dönem Net Karı (Zararı) / Toplam Özkaynaklar	9,2	-58,4

31 Aralık 2002 tarihindeki satın alma gücü esas alınarak hazırlanan mali tablolara göre; Türk bankacılık sisteminde toplam aktifler Aralık 2002 itibariyle 2001 yılı sonuna göre yaklaşık % 1,7 oranında azalarak 212.675.488 Milyar TL'ye gerilemiştir.

Dönem net kârı/zararının toplam aktiflere oranı -5,7' den 1,1'e yükselmiştir. Özkaynakların toplam aktiflere oranı ise söz konusu dönemde 9,7' den 12,1'e yükselmiştir. Özkaynak etkileşimin daha iyi tespit edilmesi amacıyla, Aralık-2001 verilerinin 31 Aralık 2002 tarihindeki paranın satın alma gücüne göre ifade edilmesiyle ulaşılan sonuçlar derlenerek aşağıdaki gibi bir gruplandırma yapılmıştır

Tablo-9: Bankacılık Sektörü 31.12.2002 Tarihindeki Paranın Satın Alma Gücüne Göre Karşılaştırmalı Olarak Özkaynakların Dağılımı (Milyar TL)

	2002/12	Aktife Oranı	2001/12	Aktife Oranı
Özkaynaklar	25,698,648	12.1	21,101,057	9.7
Ödenmiş Sermaye	12,011,943	5.6	10,425,462	4.8
Sermaye Yedekleri	28,045,504	13.2	34,650,652	16.0
Hisse Senedi İhraç Primleri	87,028	0.0	89,251	0.0
Hisse Senedi İptal Kârları	0	0.0	0	0.0
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	1,030,069	0.5	1,949,619	0.9
Yeniden Değerleme Fonu	202,840	0.1	620,871	0.3
Yeniden Değerleme Değer Artışı	15,780	0.0	0	0.0
Diğer Sermaye Yedekleri	2,163	0.0	0	0.0
Öden. ser. enf. göre düz. kay. ser. yed.	26,707,624	12.6	31,990,911	14.8
Kâr Yedekleri	23,629,621	11.1	9,890,441	4.6
Yasal Yedekler	4,287,289	2.0	5,649,255	2.6
Statü Yedekleri	0	0.0	12,131	0.0
Olağanüstü Yedekler	19,079,493	9.0	4,033,011	1.9
Diğer Kâr Yedekleri	262,839	0.1	196,044	0.1
Kâr veya Zarar	-37,988,420	-17.9	-33,865,498	-15.6
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	-40,870,635	-19.2	-21,533,212	-9.9
Dönem Net Kâr ve Zararı	2,882,215	1.4	-12,332,286	-5.7

31 Mart 2003 tarihi itibarıyla bankalardaki durumun tespiti amacıyla, Aralık-2002 verileri 31 Mart 2003 tarihindeki paranın satın alma gücüne göre düzeltilerek karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibi verilmiştir. Net parasal pozisyon kâr/zararları ve dönem kârı kalemleri karşılaştırmaya olanak sağlamak bakımından 2002 yılının son ilk üç ayının düzeltilmiş verilerini kapsamaktadır

Tablo-10: Bankacılık Sektörü 31.12.2002 Tarihindeki Paranın Satın Alma Gücüne Göre Karşılaştırmalı Olarak Bilanço Kalemleri (Milyar TL)

	2003/03	2002	2002/3
AKTİF	220,192,612	238,971,254	
ÖZKAYNAK	28,091,997	28,847,482	
SERMAYE YEDEĞİ	24,317,653	31,369,943	
NET PARASAL POZİSYON KR/ZARAR	-1,135,763		-839,943
DÖNEM KARI	651,690		958,519
GEÇMİŞ YILLAR KR/ ZARARI	-34,093,907	-45,910,317	
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	12.8	12.1	
Dönem Net Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	0.3	1.4	
Dönem Net Karı (Zararı) / Toplam Özkaynaklar	2.3	11.2	

31 Mart 2003 tarihindeki paranın satın alma gücü esas alınarak hazırlanan mali tablolara göre; Türk bankacılık sisteminde toplam aktifler Mart 2003 itibarıyla 2002 yılı sonuna göre % 8 oranında azalarak 220,2 katrilyon TL'ye gerilemiştir.

Özkaynakların toplam aktiflere oranı sözkonusu dönemde 12,1'den 12,8'e yükselmiştir. Özkaynak etkileşimin daha iyi tespit edilmesi amacıyla, Aralık-2002 verilerinin 31 Mart 2003 tarihindeki paranın satın alma gücüne göre ifade edilmesiyle ulaşılan sonuçlar derlenerek aşağıdaki gibi olmuştur

Tablo-11: Bankacılık Sektörü 31.03.2003 Tarihindeki Paranın Satın Alma Gücüne Göre Karşılaştırmalı Olarak Özkaynakların Dağılımı (Milyar TL)

	2003/3	Aktife Oranı	2002/12	Aktife Oranı
Özkaynaklar	28,091,997	12.8	28,847,482	12.1
Ödenmiş Sermaye	12,195,331	5.5	12,100,123	5.1
Sermaye Yedekleri	24,544,575	11.1	32,876,104	13.8
Hisse Senedi İhraç Primleri	97,818	0.0	97,817	0.0
Hisse Senedi İptal Kârları	0	0.0	0	0.0
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	-77,573	0.0	1,160,197	0.5
Yeniden Değerleme Fonu	178,908	0.1	227,980	0.1
Yeniden Değerleme Değer Artışı	22,995	0.0	17,736	0.0
Diğer Sermaye Yedekleri	4,774	0.0	2,431	0.0
Öden. ser. enf. göre düz. kay. ser. yed.	24,317,653	11.0	31,369,943	13.1
Kâr Yedekleri	24,794,308	11.3	26,549,460	11.1
Yasal Yedekler	2,068,282	0.9	4,810,922	2.0
Statü Yedekleri	0	0.0	0	0.0
Olağanüstü Yedekler	22,715,950	10.3	21,445,191	9.0
Diğer Kâr Yedekleri	10,076	0.0	293,347	0.1
Kâr veya Zarar	-33,442,217	-15.2	-42,678,205	-17.9
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	-34,093,907	-15.5	-45,910,317	-19.2
Dönem Net Kâr ve Zararı	651,690	0.3	3,232,112	1.4

Yıllara ilişkin olarak, her bir bankanın enflasyon muhasebesi uygulaması sonucu oluşan bazı önemli kalemlerinin durumları ekteki tablolarda sunulmuştur.

5. SONUÇ

14 sayılı BDDK Tebliği'ni çerçevesinde yapılan enflasyon muhasebesi uygulamasının sonuçlarına göre, sektörde yer alan bankaların ilk yıl (2001) aktif büyüklüklerinde çok önemli bir değişiklik meydana gelmemiştir. Mevduat ve mevduat dışı kalemlerinde ise yine parasal ka-

lem niteliğinde oldukları için önemli bir değişiklik meydana gelmemiştir. Enflasyon düzeltmesinden dolayı yedek akçeler ve ödenmiş sermaye ise bugünkü değerlerine getirildiğinden önemli ölçüde büyümüştür. Enflasyon muhasebesi uygulaması sonucunda, geçmiş yıllardan gelen net parasal pozisyon karı / zararı enflasyon zararını ortaya çıkarmıştır. İlk düzeltme yılına kadar biriken bu zararlar geçmiş yıl zararları içerisinde gözükmüştür. Yedek akçelerin ve ödenmiş sermayenin düzeltilmesiyle ortaya çıkan düzeltme farkları geçmiş yıl zararları ile

mahsup edildiğinden özkaynak kaleminin düzeltilmiş tutarları, tarihi verilere göre fazla değişmemiştir.

İlk uygulama yılında oluşan sonuç, ilerleyen yıllarda değişiklik göstermiştir. Banka grupları bazında tüm gruplarda 2002 yıl sonu itibariyle net parasal pozisyon zararı meydana gelmiştir. Bankalarda net parasal pozisyon zararı oluşmasının en önemli nedeni, aktifin büyük bir bölümünün parasal kalemlerden oluşmasıdır. Bu kalemde en büyük pay Kamu Bankaları'na aittir. Özellikle, Kamu Bankaları içinde yer alan ve mevduat toplamayan Kalkınma Bankaları'nın net parasal pozisyon zararı diğer bankalara oranla daha fazladır. Kalkınma Bankaları'nın net parasal pozisyon zararının daha fazla olmasının nedeni, sözkonusu bankalarda özkaynağın toplam pasif içindeki payının büyük olmasıdır. Bu durum aynı zamanda dönem zararının büyük olmasına da neden olmaktadır. Dönem kârı ise, tüm gruplar itibariyle pozitif olarak gerçekleşmiştir. Bu kalemde ise ilk sırayı Özel Bankalar

almaktadır. Ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzenlenmesinden kaynaklanan sermaye yedekleri de pozitif yönde bir artış göstererek özkaynak grubunun artmasına neden olmuştur. Kamu Bankaları bu kalemde en büyük paya sahiptir.

Mart-2003 tarihindeki paranın satın alma gücü esas alınarak hazırlanan mali tablolara göre; Türk bankacılık sisteminde toplam aktifler Mart-2003 itibariyle 2002 yılı sonuna göre % 8 oranında azalmıştır.

Finansal tabloların enflasyona göre düzeltilmesine duyulan ihtiyacın boyutları bankacılık sektörüne yönelik olarak yapılan bu çalışmada ortaya çıkarılmıştır. Bu nedenle, 2004 yılından itibaren ülkemizde uygulamaya konacak olan enflasyon muhasebesinin beklenen faydaları sağlaması için, ekonominin bir bütün olarak gözönünde bulundurulması, gerekli hazırlıkların ve yasal düzenlemelerin ilgili kurumlar arasında koordinasyonla yapılması zorunludur.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, Nalan "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Uygulamaya Konulan Enflasyon Muhasebesi Yönteminin Değerlendirilmesi", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:2, Sayı:1, Mart 2000, s.30-31.

AKDOĞAN, Nalan "Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Giderilmesinde Kullanılabilecek Yöntemler, Türkiye'de Çeşitli Kurumlarca Düzenlenen Enflasyon Muhasebesi Uygulama Esaslarının Karşılaştırılması", **XXII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu**, 21-25 Mayıs 2003, Antalya.

AKDOĞAN, Nalan "Banka Temel Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Öneriler", **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Yıl:1, Sayı:2, Ekim 2000, s.2.

AKDOĞAN, Nalan Enflasyon Muhasebesi, MÖDAV Bilimsel Toplantılar I, Silifke, Şubat,1999.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 14 Sayılı Tebliğ – Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı, 31.12.2002 tarih ve 24980 sayılı Resmi Gazete.

International Accounting Standards-29, Financial Reporting in Hyperinflationary Economies, 1 Ocak 1990.

Türkiye Muhasebe Standardı-2, Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama, 1 Ocak 1997.

www.bddk.org.tr

www.tbb.org.tr

www.imkb.gov.tr

**EK-1: 31.12.2002 TARİHİNDEKİ PARANIN SATIN ALMA GÜCÜNE GÖRE BANKACILIK
SEKTÖRÜ 31.12.2001 YILI VERİLERİ**

		AKTİF	ÖZKAYNAK	SERMAYE YEDEĞİ	NPP K/Z	DÖNEM K/Z
		2001	2001	2001	2001	2001
1	Abn Amro Bank N.V.	306,080	100,735	156,528	-66,594	12,325
2	Adabank A.Ş.	163,911	45,713	86,514	1,337	-5,452
3	Akbank T.A.Ş.	22,281,333	2,634,573	2,858,041	-1,289,782	-19,646
4	Alternatif Bank A.Ş.	1,440,164	-38,524	201,972	-45,957	-263,118
5	Anadolubank A.Ş.	1,224,187	49,199	59,328	-25,374	-79,824
6	Arap Türk Bankası A.Ş.	235,610	45,910	174,614	-22,552	-5,748
7	Banca di Roma S.F.A.	70,742	13,850	58,930	-6,197	-3,115
8	Bank Mellat	94,399	12,109	34,685	-4,399	3,000
9	Bank Europa	0	0	0	0	0
10	Bayındır Bank A.Ş.	2,615,330	996,628	104,301	-158,416	-161,063
11	Bnp-Ak Dresdner Bank A.Ş.	435,192	77,867	111,610	-24,671	1,518
12	C Kredi ve Kalkınma Bankası	14,433	11,763	17,009	-7,981	-3,953
13	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	50,369	26,600	17,255	-15,231	2,644
14	Citibank N.A.	1,721,182	246,256	301,880	-145,635	34,297
15	Credit Agricole Indosuez Türk Bank A.Ş.	105,541	18,631	25,739	-4,643	-4,179
16	Credit Lyonnais Turkey	17,902	4,959	42,244	-4,358	-1,244
17	Credit Suisse First Boston	56,159	36,013	32,084	-17,752	-1,230
18	Denizbank A.Ş.	2,583,750	268,501	123,924	-34,814	-91,721
19	Deutsche Bank A.Ş.	112,285	72,989	23,225	-48,934	4,150
20	Diler Yatırım Bankası A.Ş.	46,146	31,532	21,660	-9,695	1,215
21	Fiba Bank A.Ş.	62,762	36,799	74,019	-17,050	-25,107
22	Finans Bank A.Ş.	4,497,391	356,079	715,695	-183,918	-413,559
23	GSD Yatırım Bankası A.Ş.	48,152	22,905	23,757	-15,962	-5,790
24	Habib Bank Limited	24,094	8,225	31,321	0	0
25	HSBC Bank A.Ş.	3,196,419	746,916	146,714	-125,068	61,232
26	İller Bankası	2,061,445	493,635	2,045,156	18,658	-34,510
27	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	177,602	108,068	79,385	-65,297	15,382
28	ING Bank N.V.	62,181	26,293	0	0	8,982
29	JPMorgan Chase Bank	234,172	129,761	111,129	0	0
30	Koçbank A.Ş.	6,615,913	300,206	615,101	-80,065	-349,814

31	Milli Aydın Bankası T.A.Ş.					
32	MNG Bank A.Ş.	95,648	23,161	97,032	-15,288	-39,672
33	Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	64,198	30,907	44,220	-11,275	-18,524
34	Oyak Bank A.Ş.	3,955,874	375,813	334,967	-64,266	167,577
35	Pamukbank T.A.Ş.	8,208,154	-2,621,577	1,030,014	621,713	-5,264,861
36	Şekerbank T.A.Ş.	2,391,404	59,246	381,227	-35,911	-200,849
37	Sitebank A.Ş.					
38	Société Générale (SA)	124,145	33,962	71,010	-19,852	1,150
39	Taib Yatırım Bank A.Ş.	10,793	1,248	17,738	80	-2,881
40	Tat Yatırım Bankası A.Ş.	17,157	3,786	13,360	-564	-1,671
41	Tekfenbank A.Ş.	472,610	44,665	73,431	-11,038	4,358
42	Tekstil Bankası A.Ş.	1,617,520	12,566	247,655	-62,876	-217,052
43	Toprak Yatırım Bankası A.Ş.					
44	Toprakbank A.Ş.					
45	Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	3,509,130	476,517	684,995	-197,936	-63,532
46	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2,099,121	237,070	405,554	-92,669	-17,380
47	Türk Eximbank	5,817,880	990,004	3,217,048	-649,208	-373,997
48	Turkish Bank A.Ş.	305,590	43,325	57,029	-18,583	14,522
49	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	38,352,819	4,548,623	4,769,215	-1,037,014	-93,587
50	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	21,122,698	1,592,477	1,776,026	-130,474	-296,621
51	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	20,245,169	1,233,890	2,904,490	-45,688	-1,179,698
52	Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	2,006,803	165,651	517,706	-219,824	-330,955
53	Türkiye İş Bankası A.Ş.	21,639,333	3,993,588	1,962,220	-267,384	-997,062
54	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	518,497	358,017	910,990	-115,432	-68,521
55	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	873,627	130,499	520,181	-52,106	-20,800
56	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	12,215,147	466,671	1,006,270	-102,194	-819,501
57	WestLB AG	211,638	23,434	97,529	-2,317	-6,814
58	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	20,077,817	1,993,323	2,557,184	423,918	-1,171,726

EK-2: 31 ARALIK 2002 TARİHİ İTİBARIYLA BANKALAR

		AKTİF	ÖZKAYNAK	SERMAYE YEDEĞİ	NPP K/Z	DÖNEM K/Z
		2002	2002	2002	2002	2002
1	Abn Amro Bank N.V.	309,955	73,367	156,528	-15,499	-935
2	Adabank A.Ş.	280,046	70,328	16,762	-7,931	-6,434
3	Akbank T.A.Ş.	24,452,559	3,248,938	1,729,000	-603,882	685,448
4	Alternatif Bank A.Ş.	1,247,543	40,730	211,736	24,825	10,125
5	Anadolubank A.Ş.	1,142,887	66,173	59,328	-8,476	16,974
6	Arap Türk Bankası A.Ş.	290,641	47,884	25,011	-5,531	2,873
7	Banca di Roma S.F.A.	65,720	10,969	58,930	-1,188	-1,736
8	Bank Mellat	115,069	11,309	34,463	-1,571	2,072
9	Bank Europa	24,661	20,956	3,915	-2,470	-3,023
10	Bayındır Bank A.Ş.	3,499,840	585,941	95,881	-350,443	379,978
11	Bnp-Ak Dresdner Bank A.Ş.	443,683	95,792	41,867	-14,793	20,552
12	C Kredi ve Kalkınma Bankası	38,215	10,255	17,009	-2,813	-1,407
13	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	58,352	31,563	17,039	-6,543	4,951
14	Citibank N.A.	1,457,406	215,181	301,880	-59,142	32,678
15	Credit Agricole Indosuez Türk Bank A.Ş.	222,268	15,168	25,739	-3,171	-3,436
16	Credit Lyonnais Turkey	7,990	2,409	42,244	-519	-637
17	Credit Suisse First Boston	122,266	30,995	32,084	-8,757	-5,018
18	Denizbank A.Ş.	3,371,191	399,685	170,251	-40,050	17,274
19	Deutsche Bank A.Ş.	219,011	50,215	23,225	-13,806	9,671
20	Diler Yatırım Bankası A.Ş.	34,628	31,973	21,660	-4,059	-201
21	Fiba Bank A.Ş.	57,431	31,885	16,799	-5,125	-2,755
22	Finans Bank A.Ş.	4,926,857	535,196	84,494	-65,573	188,426
23	GSD Yatırım Bankası A.Ş.	59,168	23,909	23,970	-6,527	1,004
24	Habib Bank Limited	27,249	6,459	2,957	-1,791	389
25	HSBC Bank A.Ş.	3,169,005	738,391	146,714	-191,027	30,048
26	İller Bankası	1,845,493	1,035,889	2,069,833	-177,045	358,077
27	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	214,721	120,873	81,741	-26,425	23,806
28	ING Bank N.V.	47,128	32,835	21,660	-9,783	-2,475
29	JPMorgan Chase Bank	97,662	37,939	111,129	-12,766	2,374
30	Koçbank A.Ş.	6,654,246	399,371	657,085	-71,955	-149,132

31	Milli Aydın Bankası T.A.Ş.					
32	MNG Bank A.Ş.	132,968	43,548	100,069	-6,020	2,329
33	Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	67,674	35,231	44,642	-4,585	1,404
34	Oyak Bank A.Ş.	3,518,921	413,799	151,235	12,715	37,409
35	Pamukbank T.A.Ş.	5,810,297	-1,211,840	1,030,014	1,025,532	-2,056,591
36	Şekerbank T.A.Ş.	2,191,348	103,830	154,047	4,989	10,343
37	Sitebank A.Ş.					
38	Société Générale (SA)	158,855	36,170	72,804	-9,954	36
39	Taib Yatırım Bank A.Ş.	17,467	3,266	18,224	44	-834
40	Tat Yatırım Bankası A.Ş.	10,587	3,640	13,360	-51	-448
41	Tekfenbank A.Ş.	567,388	61,567	73,431	-6,342	16,963
42	Tekstil Bankası A.Ş.	1,082,031	94,669	0	8,820	58,473
43	Toprak Yatırım Bankası A.Ş.					
44	Toprakbank A.Ş.					
45	Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	3,894,487	568,886	304,811	-97,626	81,942
46	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2,373,182	255,785	181,945	-41,158	18,514
47	Türk Eximbank	4,597,470	1,104,206	3,238,157	-271,749	106,059
48	Turkish Bank A.Ş.	300,628	46,450	35,500	-7,971	2,563
49	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	37,689,012	4,161,008	4,769,215	-932,872	156,295
50	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	19,563,059	1,678,355	744,999	-25,693	123,074
51	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	17,409,175	1,827,468	2,904,490	-316,547	593,718
52	Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	1,158,024	148,005	30,963	-26,181	-92,958
53	Türkiye İş Bankası A.Ş.	23,731,290	4,247,536	1,962,220	47,315	310,816
54	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	448,620	329,644	229,156	-76,218	-52,107
55	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1,604,475	199,715	686,425	-21,816	18,063
56	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	12,733,306	758,939	1,006,270	163,044	306,100
57	WestLB AG	287,058	27,181	97,529	-734	4,850
58	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	18,825,275	2,739,012	2,557,184	153,629	1,101,454

**EK-3: 31 MART 2003 TARİHİNDEKİ PARANIN SATIN ALMA GÜCÜNE GÖRE
BANKACILIK SEKTÖRÜ 31.12.2002 YILI VERİLERİ**

		AKTİF	ÖZKAYNAK	SERMAYE YEDEĞİ	NPP K/Z	DÖNEM K/Z
		2002	2002	2002	2002/3	2002/3
1	Abn Amro Bank N.V.	348,391	82,465	179,384	-6,979	-3,576
2	Adabank A.Ş.	314,744	79,042	18,839	-9,994	-8,948
3	Akbank T.A.Ş.	27,483,275	3,651,620	2,044,434	-182,828	144,773
4	Alternatif Bank A.Ş.	1,402,167	45,780	257,811	8,556	88,985
5	Anadolubank A.Ş.	1,284,536	74,376	73,498	-3,663	9,468
6	Arap Türk Bankası A.Ş.	326,663	53,819	30,590	-3,108	-841
7	Banca di Roma S.F.A.	73,864	12,328	66,773	-475	-715
8	Bank Mellat	129,331	12,711	39,259	-486	793
9	Bank Europa	27,716	23,553	6,879	-212	-1,144
10	Bayındırbank A.Ş.	3,933,615	658,561	162,364	0	5,977
11	Bnp-Ak Dresdner Bank A.Ş.	498,674	107,664	51,518	-3,327	11,394
12	C Kredi ve Kalkınma Bankası	42,953	11,527	19,853	0	0
13	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	65,584	35,475	20,824	-600	3,375
14	Citibank N.A.	1,638,042	241,851	343,479	-19,962	7,609
15	Credit Agricole Indosuez Türk Bank A.Ş.	249,817	17,047	30,325	-1,123	-644
16	Credit Lyonnais Turkey	8,981	2,708	47,702	-366	-840
17	Credit Suisse First Boston	137,420	34,836	36,804	-3,137	-668
18	Denizbank A.Ş.	3,789,022	449,223	216,388	-9,982	35,183
19	Deutsche Bank A.Ş.	246,155	56,439	26,451	-6,551	2,737
20	Diler Yatırım Bankası A.Ş.	38,921	35,935	24,964	-3,221	-675
21	Fiba Bank A.Ş.					
22	Finans Bank A.Ş.	5,536,802	601,453	138,891	-16,138	135,180
23	GSD Yatırım Bankası A.Ş.	66,501	26,872	28,800	-2,128	-335
24	Habib Bank Limited	30,627	7,654	3,674	-1,075	61
25	HSBC Bank A.Ş.	3,561,778	829,909	199,266	-49,339	473
26	İller Bankası	2,074,223	1,164,278	2,326,374	-39,510	45,029
27	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	241,325	135,849	99,303	-9,168	7,752
28	ING Bank N.V.	52,969	36,905	26,037	-3,160	-114
29	JPMorgan Chase Bank	109,765	42,641	127,564	-7,403	-789
30	Koçbank A.Ş.	7,478,990	448,870	786,405	512	41,228

31	Milli Aydın Bankası T.A.Ş.					
32	MNG Bank A.Ş.	149,448	48,946	116,810	-1,174	61
33	Nuro1 Yatırım Bankası A.Ş.	76,061	39,597	52,963	-1,265	-609
34	Oyak Bank A.Ş.	3,955,066	465,087	197,814	-11,603	16,434
35	Pamukbank T.A.Ş.	6,530,774	-1,363,001	1,216,129	0	0
36	Şekerbank T.A.Ş.	2,462,950	116,699	182,559	5,077	-3,967
37	Sitebank A.Ş.					
38	Société Générale (SA)	178,544	40,653	84,918	-1,898	3,732
39	Taib Yatırım Bank A.Ş.	19,632	3,673	20,970	128	-214
40	Tat Yatırım Bankası A.Ş.	11,899	4,092	15,171	384	69
41	Tekfenbank A.Ş.	637,710	69,195	87,985	-1,595	11,948
42	Tekstil Bankası A.Ş.	1,216,203	106,408	0	4,634	28,986
43	Toprak Yatırım Bankası A.Ş.					
44	Toprakbank A.Ş.					
45	Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	4,377,180	639,395	366,635	-13,514	34,129
46	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2,667,321	287,489	211,329	-13,988	3,003
47	Türk Eximbank	5,167,292	1,241,064	3,721,040	-305,430	119,202
48	Turkish Bank A.Ş.	337,889	52,206	40,891	-2,018	1,205
49	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	42,360,290	4,676,736	5,635,723	-327,203	-160,549
50	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	21,987,757	1,886,374	935,467	19,942	47,349
51	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	19,566,915	2,053,969	3,414,725	-78,051	116,356
52	Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	1,301,549	166,349	60,828	-29,426	-104,479
53	Türkiye İş Bankası A.Ş.	26,672,610	4,773,988	2,305,887	96,217	90,380
54	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	504,221	370,500	273,050	-14,952	-10,975
55	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1,803,338	224,468	785,632	-2,122	633
56	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	14,311,509	853,005	1,130,991	62,628	154,466
57	WestLB AG	322,636	30,550	110,407	-517	-2,249
58	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	21,159,609	3,078,649	2,967,566	150,670	92,880

**EK-4: 31 MART 2003 TARİHİNDEKİ SATINALMA GÜCÜNE GÖRE BANKACILIK
SEKTÖRÜ**

		AKTİF	ÖZKAYNAK	SERMAYE YEDEĞİ	NPP K/Z	DÖNEM K/Z
		2003	2003	2003	2003	2003
1	Abn Amro Bank N.V.	349,003	79,964	179,384	-5,898	-2,494
2	Adabank A.Ş.	339,063	91,108	26,272	-10,262	-11,144
3	Akbank T.A.Ş.	25,135,352	3,541,368	2,044,434	-331,542	62,491
4	Alternatif Bank A.Ş.	1,259,580	77,472	250,573	-389	1,059
5	Anadolubank A.Ş.	1,295,151	73,010	19,376	-5,020	-1,366
6	Arap Türk Bankası A.Ş.	376,507	51,912	30,590	-4,017	-1,907
7	Banca di Roma S.F.A.	76,418	11,368	66,773	-355	-724
8	Bank Mellat	129,742	13,192	39,259	-882	580
9	Bank Europa Bankası	47,370	21,043	6,879	-895	-2,438
10	Bayındırbank A.Ş.	2,566,714	776,126	162,364	0	164,719
11	Bnp-Ak Dresdner Bank A.Ş.	498,593	107,161	51,518	-7,835	14,496
12	C Kredi ve Kalkınma Bankası	60,310	11,889	19,853	-1,105	650
13	Çalık Yatırım Bankası A.Ş.	59,333	34,345	20,824	-3,349	-675
14	Citibank N.A.	1,327,627	237,164	343,479	-23,322	-4,678
15	Credit Agricole Indosuez Türk Bank A.Ş.	200,557	16,813	30,325	-1,135	-234
16	Credit Lyonnais Turkey	5,686	2,205	47,702	-202	-503
17	Credit Suisse First Boston	78,621	31,660	36,804	-3,759	-3,176
18	Denizbank A.Ş.	3,072,016	401,469	216,388	-13,889	635
19	Deutsche Bank A.Ş.	364,289	57,295	26,451	-6,283	856
20	Diler Yatırım Bankası A.Ş.	37,442	34,224	24,964	-2,422	-1,711
21	Fiba Bank A.Ş.					
22	Finans Bank A.Ş.	5,542,512	592,933	138,891	-23,695	18,535
23	GSD Yatırım Bankası A.Ş.	50,400	26,016	28,800	-3,040	-856
24	Habib Bank Limited	45,262	7,246	3,674	-680	-83
25	HSBC Bank A.Ş.	3,087,725	803,268	199,266	-66,943	-17,510
26	İller Bankası	1,890,729	1,154,687	2,330,033	-61,671	-14,832
27	İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	256,925	134,411	75,854	-13,943	-1,443
28	ING Bank N.V.	49,805	34,072	23,255	-4,201	-2,833
29	JPMorgan Chase Bank	120,456	39,666	127,564	-4,143	-2,567
30	Koçbank A.Ş.	6,871,972	444,834	820,390	-31,177	-3,703

31	Milli Aydın Bankası T.A.Ş.					
32	MNG Bank A.Ş.	132,432	45,913	116,810	-4,013	-2,971
33	Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	91,171	40,677	53,027	-2,312	-966
34	Oyak Bank A.Ş.	3,619,593	434,579	197,814	-24,640	-30,436
35	Pamukbank T.A.Ş.	5,457,925	-1,357,351	1,216,129	91,881	359,292
36	Şekerbank T.A.Ş.	2,282,463	121,650	182,559	2,179	4,951
37	Sitebank A.Ş.					
38	Société Générale (SA)	181,862	35,684	84,918	-4,333	-2,385
39	Taib Yatırım Bank A.Ş.	18,961	2,582	20,970	-102	-930
40	Tat Yatırım Bankası A.Ş.	8,192	3,384	15,171	-682	-708
41	Tekfenbank A.Ş.	474,046	65,074	87,985	-4,026	-4,127
42	Tekstil Bankası A.Ş.	1,134,012	103,409	0	-1,684	-2,999
43	Toprak Yatırım Bankası A.Ş.					
44	Toprakbank A.Ş.					
45	Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	3,941,708	601,468	366,635	-44,659	2,465
46	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2,273,011	275,755	211,329	-21,156	4,385
47	Türk Eximbank	4,709,086	1,173,324	3,721,040	-139,086	-67,743
48	Turkish Bank A.Ş.	262,830	50,523	40,891	-3,923	-267
49	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	39,832,849	4,686,169	2,454,757	-408,673	9,434
50	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	20,394,066	1,768,011	935,467	44,788	27,199
51	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	18,738,074	2,178,677	903,969	-89,397	124,708
52	Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	1,126,241	171,374	34,801	13,100	-3,948
53	Türkiye İş Bankası A.Ş.	24,857,151	4,467,521	2,305,887	-67,316	15,348
54	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	467,052	348,378	273,050	-21,420	-17,762
55	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1,579,477	219,728	102,378	-12,872	5,141
56	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	13,855,677	864,713	522,154	58,081	15,148
57	WestLB AG	260,104	28,205	110,407	-1,622	-2,345
58	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	19,299,469	2,854,629	2,967,566	138,178	32,062